РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 8-го липня 1916. Ч. 82. — VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, July 8, 1916. No. 82.

ІВАН ФРАНКО

український поет, письменник, критик, журналіст і громадянський діяч. Уродив ся в селї Нагуєвичах, дрогобицького повіту (в Галичині) 15. серпня 1856 року. Умер у Львові 29. мая 1916 року.

ФРАНКО ПОМЕР!

—o—

Отся сумна вістка дійшла до нас аж з чужих часописий. Ізза воєнної заверухи навіть сумні вісти з рідного краю не доходять.

Може дехто й не здає собі справи, кого втратила Україна. Франка замало знають Українці, бо він був живий між нами, стрічав ся як чоловік з людьми і жив у нужді.

Чоловіка, що йде серед мраки кількадесять кроків наперед, ми не бачимо; а прецінь він промощує дорогу тим, що йдуть позад нього.

Франко — велит духа: серед незвичайно тяжких відносин довело ся Йому йти вперед, показувати дорогу, лупати скалу, бути каменярем.

І як правдивий каміняр згинув при праці.

Тому, що своїми думками Він випередив українське громадянство о кільнадесять літ, ми Його не бачили.

Посеї Його не стали ще тим, чим є для нас поезії Шевченка. Ми прямо їх не читали і не вглублювали ся в них. І тому ми не знали Франка.

А прецінь се був великан: поет, критик, письменник, журналїст, муж науки, суспільний діяч. Всесторонність — отсе характеристика Франка.

Коли українська суспільність в Галичині видала зпоміж себе великого чоловіка — то був ним Франко. І тому, що Він був великим, отся суспільність не розуміла Його.

Уряд переслідував і вязнив Його; суспільність вимийала Його.

Але минали літа, а каміняр держав ся кріпко; кував завзято скалу і промощував шлях.

І шляхом тим пішла наперед відважна молодіж. Вона найскорше відчула працю й ідеї Франка.

За молодіжию щойно пішли звільна і старші, хоч з резервою.

На старости літ знайшов Він мале признанє від українського громадянства. В 1913 році обходжено 40-літний ювилей Його діяльности. Українська суспільність спромогла ся на скромний ювилейний дар своєму великому громадянинови: Йому куплено малий дім на передмістю Львова за 30.000 корон.

В нім доживав Поет свого віку, знеможений житєм.

Від 9 літ Він нездужав. Його опустили цілковито умові й фізичні сили. Його вичерпала безнастанна праця і житєва недоля. З часом Він прийшов до здоровля, але сили в нього вже не було. Навіть писати вже не міг. Диктував лише свому синови. Андрісви, який нагло помер (1913 р.). Нещасний батько втратив одиноку свою підпору.

Серед злиднів доживав свого віку.

Вибух війни застав Його у Львові цілком осиротілим. Два Його сини, Петро і Тарас, пішли на поле бою. Дочка виїхала до Києва. Старець лишив ся сам безпомічним. З передмістя переїхав в місто під чужий догляд. З ним лишив ся Його довголітний товариш громадянської і літературної праці, Михайло Павлик. Але й сей помер в 1914 році. Франко лишив ся сам.

По відвороті російських війск зі Львова знайшов Франко захист у приюті Українських Січових Стрільців. Тут знайшов ся межи своїми приятелями— молодіжию. Перед смертию покинув приют і переніс ся до свого дому. Тут і помер дня 29. мая 1916 року.

* *

Над сьвіжою могилою стане український нарід. Саме в час найбільшої сьвітової заверухи сходять з сього сьвіта найкрасші сини України. Проріджують ся ряди старших патріотів; гинуть на поли бою молоді вірли-соколи. На пальцях рук мож буде по війні почислити чільних українських громадян. Хто вкаже шлях роботи і боротьби в найблизшій будучности?...

* *

Франко — се жертва злиднів і недолі нашого народа. Переслїдуваний чужими і мучений своїми, гине серед нужди і недостатку. Чи великий український нарід не зможе раз вже над сим подумати, щоби забезпечити житє своїх умових робітників і духових провідників?

* *

Чи не час нам над гробом одного з найбільших синів України подумати над усуненєм того лиха, яке в корені. підриває усе народне житє і створює такі відносини, що в нужді і недостатку мусять гинути народні пророки?

* *

„О, якби пісню вдать палку, натхнену,
Що мілїони порива з собою,
Окрилює, веде на путь спасенну!"

— лебедів великий син України. І Франко бачив, що навіть Йому було затяжко пірвати весь народ на спасенну путь. Вичерпаний зі сил, він бачив, що

„. . . нам, знесиленим журбою,
Роздертим сумнївами, битим встидом —
Не нам тебе провадити до бою".

І згинув на зараню великих днів, у велику переломову хвилю.
Рідна земля нехай буде пером великому синови України.

ПО СМЕРТИ ПОЕТА.

—o—

Російська Україна — Франкови.

З приводу смерти Івана Франка вислано з Києва ряд спочуваючих телєграм. Від бувшої редакції „Київської Старини" вислано телєграму до харківського унїверситету, котрий свого часу іменував Івана Франка почесним доктором. Телєграма звучить: „Болїємо в тяжкій утраті, понесеній унїверситетом через смерть доктора фільольогії харківського унїверситету Івана Франка, визначного робітника на українській ниві". Таксаму телєграму вислано до редакції „Української Жизни" в Москві.

До тоїсамої редакції вислав клюб „Родина" телєграму такого змісту: „Умер Франко. Український Клюб „Родина" в Києві з великим болем оплакує безмірну і безповоротну національну втрату".

До редакції „Української Жизни" в Москві прийшла також слїдуюча телєграма від київських Українців, **писана українською мовою**: „Українці города Києва поражені смертю великого письменника і ученого Івана Франка. Сумує Київ стародавний, нема журби з ким розділить".

Панахида по Іванови Франку.

Дня 9. червня о 4-тій годині пополудни відбула ся у Владимирськім Соборі в Києві панахида по І. Франку.

Москалї про Івана Франка.

Дві великі статї присьвятила Франкови російська ґазета „Кіевская Мысль". В ілюстрованім додатку до ч. 147 з дня 9. червня містить вона також два портрети Івана Франка: один представляє самого поета — може послїдною фотоґрафією Покійника; другий представляє його разом з М. Коцюбинським і В. Гнатюком. Кромі сього помістила ся часопись житєпись поета, зпід пера д-ра Іляріона Сьвєнціцького, який тепер живе в Києві.

З австрійської України нема ніяких вістий наслїдком цїлковитого зірваня почтових зносин між Австрією й Америкою. Не прийшли також ніякі нїмецькі часописи з Австрії або з Німеччини, де — як можна надіяти ся — були би також згадки про смерть поета.

В Америці.

Першу вістку про смерть Франка подала „Народна Воля" за „Київською Мислю"; за нею подаємо і ми вістку про смерть поета.

В Ню Йорку вивісила друкарня тов. „Просьвіта" при 7. ул. звістку про смерть поета на своїм вікні.

В Українськім Народнім Союзї.

Члени екзекутивного комітету головного уряду Українського Народного Союза, члени редакції „Свободи" і управа „Просьвітної Комісії" відбули дня 5. липня жалібне засіданє по одержаню першої вістки про смерть Франка. По короткій нараді рішено пошанувати память великого сина України після своїх сил, а саме:

1) Вислати унїверситетови в Харкові і Науковому Товариству імени Шевченка у Львові вислови співчутя по причині смерти почесного доктора фільольогії харківського унїверситету і члена Наукового Товариства імени Шевченка у Львові.

2) Дати почин до збудованя живого памятника в честь великого сина України, а то до заснованя

Фонду імени Івана Франка.

Сей фонд має бути ужитий на підмогу українським письменникам, коли би вони знайшли ся в подібній нужді, як Франко. По війні віддасть ся фонд до розпорядимости Українського Наукового Товариства в Києві (коли Київ і Львів будуть по війні в одній державі), або розділить ся по половині: для Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові і. для Українського Наукового Товариства в Києві (коли би ці міста були — як дотепер — під двома державами окремо).

3) Візвати українське громадянство в Америці до збираня жертв на Фонд імени Івана Франка.

4) Завізвати відділи Українського Народного Союза в Америці, щоби вони при співучасти инших товариств в українських громадах в Америці старали ся устроювати сьвяточні концерти в честь Івана Франка. Чистий дохід з тих концертів має бути призначений на Фонд імени Івана Франка.

5) В цїли спопуляризованя між українською суспільністю творів і ідей Франка видати збірку його поетичних і прозових творів, з житєписию і характеристикою творів поета.

ДО ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА І ДО ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ.

—o—

ЗЕМЛЯКИ!

Жалоба покрила весь український нарід по сей і той бік океану. Найбільший сучасний громадянин, український поет, національний пророк, Іван Франко, помер у Львові.

Самі сльози і зітханя судились нам в теперішну переломову добу. Проріджують ся ряди визначних Українців.

Та нам живим не попадати в розпуку, але брати ся дальше за діло і йти після наших сил слїдами національного пророка, Івана Франка.

Богато серць горить любовю до нашого народа, подібно як горіло серце Івана Франка. Сї великі серця томлять ся тепер в далекій Сибірі, або зносять воєнні невигоди на поли бою.

По війні, коли настануть мирні часи, сї люди мусять вернути до свого обовязку: вказувати шлях дальшої боротьби за волю народа. Нехай же не надармо горять серця тих людий найсьвятїйшою любовю. Нехай нарід зрозуміє сї високі кличі і йде в слїд за ними. В той спосіб ми покажемо пошану для всіх робітників духа, що серед терпінь, мук і невигод провадять нарід до бою.

Але сама пошана для живих людей — се замало. Ми знаємо, що часто ті люди, що провадять наш нарід до красшої долі, гинуть передчасно задля невигод і муя, а нераз і з голоду. Останні роки принесли нам такі сумні факти, що двох найбільших наших людий, Франко і Павлик, пішли скорше у могилу лише тому, що не мали з чого жити. На нас, живих людей, спадає відвічальність за їх прискорену смерть.

Щоби раз положити конець тим мукам наших передових людий, умових робітників, поетів, письменників і громадянських діячів, ми рішили ся дати почин до великого діла, до створення живого памятника помершому Поетови — до зібраня

ФОНДУ ІМЕНИ ІВАНА ФРАНКА.

Сей фонд призначений на підмогу українським умовим робітникам, котрі наслідком злиднів попадуть в нужду. Всі живі народи мають такі фонди, тож мусимо мати і ми, великий 40-мілїоновий український нарід.

Тому ми відзиваємо ся до всеї української суспільности в Америці:

Забезпечте житє нещасливих українських поетів, артистів, письменників і инших громадянських діячів. Нехай будучі поколїня не дорікають нам, що ми не вміли ратувати від смерти наших сьвіточів.

Складайте після змоги жертви на Фонд імени Івана Франка. Нехай не стане між нами ні одного; хто не зрозуміє би сеї великої ідеї: піддержати живе житє великих людий. Увесь народ нехай зложить жертву і висилає її на адресу:

"SVOBODA",
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
на „Фонд імени Івана Франка".

* *

Сей фонд нехай буде тривалим живим памятником великому Українцеви.

* *

При сїй нагоді просимо всї наші Відділи, всіх наших Членів і всю українську суспільність до устроюваня концертів в честь Івана Франка, до популяризованя його творів і ідей. Се буде найліпша пошана памяти Франка. Чистий дохід з концертів просимо призначити на Фонд імени Франка.

Достойно і гідно пошануймо память Того, що мостив шлях до красшої долі українському народови.

Джерзи Сіті, Н. Дж., 5. липня 1916.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ:

Д. Капітула, предсїдатель, **С. Ядловський**, фін. секретар,
М. Угорчак, рекорд. секретар, **А. Шаршонь**, касієр.

ЗА РЕДАКЦІЮ „СВОБОДИ":

О. Стеткевич, редактор, **А. Савка**, управитель.

ЗА „ПРОСЬВІТНУ КОМІСІЮ":

о. В. Сполїтакевич, голова, **Д. Андрейко**, секретар,
Б. Лотоцький, касієр.

НА МОГИЛУ ІВАНА ФРАНКА.

Один Він в кімнаті сидів у задумі;
Таку вже мав вдачу і вроду.
Хоч був молодий ще, а все мав на умі
Недолю і кривду народу.

Він бачить, що нарід, котрого Він сином,
Закутий у пута-кайдани,
Він бачить ті ниви цвитучі килимом,
А зрошені кровю й сльозами.

Він чує ті жалї і горе важнеє
І думу гадає, сумує
І плаче, нудьгує серце молодеє...
За що-ж бо так нарід катують?...

Та плач не поможе, ще й більш додасть [муки.
А кривда не знає тужити...
Хватає за збрую, бере молот в руки.
Щоби скалу кривди розбити.

І бив Він в скалу ту, аж іскри летіли.
Бив, скільки сил стало, що мога...
І не похитнув ся, все стремів до цїли
І йшов, аж скінчилась дорога...

* *

Пращай нам, пращай нам, народний [Герою,
Наш Батьку єдиний, коханий;
Хоч нужда і горе все були з Тобою.
Ти сьвіт сей покинув без плями.

І днесь ми з чужини, почувши таную
Жалїбну, болючу новину,
Поклін Тобі шлемо і сльозу братнюю
На Твою, ще сьвіжу могилу.

Микола Д. Величко.

ПИСЬМО ДО ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

До Сьвітлого Збору Професорів
імператорського унїверситету
в Харкові, Росія.

Тронуті до глубини вісткою про смерть великого українського поета, письменника і журналїста Івана Франка, висловлюємо наше найщирійше співчутє по причині утрати почесного доктора фільософії Вашого унїверситету.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 5. липня 1916 р.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В АМЕРИЦІ:

Д. Капітула, предсїдатель,
С. Ядловський, фін. секретар,
М. Угорчак, рекор. секретар,
А. Шаршонь, касієр.

ЗА РЕДАКЦІЮ „СВОБОДИ":

О. Стеткевич, редактор,
А. Савка, управитель.

ЗА „ПРОСЬВІТНУ КОМІСІЮ":

о. В. Сполїтакевич, голова,
Д. Андрейко, секретар,
В. Лотоцький, касієр.

ПИСЬМО ДО „НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА" У ЛЬВОВІ.

До Сьвітлої Управи
„Наукового Товариства ім. Шевченка"
у Львові, Галичина, Австрія.

Американська Україна сумує глубоко разом з усіми иншими Українцями по причині смерти найбільшого сина галицької України, поета, письменника, великого суспільного діяча, дїйсного члена „Наукового Товариства ім. Шевченка" у Львові, почесного доктора фільольогії харківського унїверситету і пр. і пр., Івана Франка. Зібрані на нинїшнім жалїбнім засїданю, прилучуємось до всенародної жалоби з причини Його смерти.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 5. липня 1916 р.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В АМЕРИЦІ:

Д. Капітула, предсїдатель,
С. Ядловський, фін. секретар,
М. Угорчак, рекор. секретар,
А. Шаршонь, касієр.

ЗА РЕДАКЦІЮ „СВОБОДИ":

О. Стеткевич, редактор,
А. Савка, управитель.

ЗА „ПРОСЬВІТНУ КОМІСІЮ":

о. В. Сполїтакевич, голова,
Д. Андрейко, секретар,
В. Лотоцький, касієр.

Іван Франко.

НАРОДЕ МІЙ ЗАМУЧЕНИЙ!

Народе мій замучений, розбитий,
Мов паралїтик той на роздорожу,
Людським призирством, ніби струпом
[вкритий!

Твоїм будущим душу я трівожу;
Від сорому, який нащадків пізних
Палити-ме, заснути я не можу.

Невже тобі на таблицях зелїзних
Записано в сусїдів бути гноєм,
Тяглом у поїздах їх бистроїздних?

Невже во вік уділом буде твоїм
Укрита злість, облудлива покірність
Усякому, хто зрадою й розбоєм

Тебе скував і заприсяг на вірність?
Невже тобі лиш не судилось діло,
Щоб виявило твоїх сил безмірність?

Невже задармо стільки серць горіло
До тебе найсвятїйшою любовю,
Тобі офіруючи душу й тїло?

Задармо край твій весь политий кровю
Твоїх борців? Йому вже не пишать ся
У красоті, свободі і здоровлю?

Задармо в слові твойому іскрять ся
І сила й мягкість, дотеп і потуга
І все, чим може вгору дух піднять ся?

Задармо в пісні твоїй ллєть ся туга
І сьміх дзвінкий і жалощі кохання,
Надій і втїхи сьвітляная смуга?

О, ні! Не самі сльози і зітханя
Тобі судились! Вірю в силу духа
І в день воскресний твойого повстаня.

О, якби хвилю вдать, що слова слуха,
І слово вдать, що в хвилю ту блаженну
Вздоровлює й огнем живущим буха!

О, якби пісню вдать палку, натхненну,
Що міліони порива з собою,
Окрилює, веде на путь спасенну!

Якби!... Та нам, знесиленим журбою,
Роздертим сумнївами, битим встидом, —
Не нам тебе провадити до бою!

Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колї,
Труснеш Кавказом, впережеш ся Бе-
[скидом,

Покотиш Чорним морем гомін волї,
І глянеш, як хазяїн домовитий
По своїй хатї і по своїм полї.

Прийми-ж сей спів, хоч тугою повитий,
Та повний віри; хоч гіркий, та вільний;
Твоїй будущині задаток слїзми злитий.

Твойому генію мій скромний дар ве-
[сільний.

ЖИТЕПИСЬ ІВАНА ФРАНКА.

I.

Іван Франко вродив ся 15. серпня 1856 р. в Нагуєвичах, селї дрогобицького повіту (в Галичинї). Батько його Яків був доволї заможним селянином, та знав добре ковальське ремесло.

По науцї в сусїднім селї Ясеницї записав батько малого Івана до другої кляси нїмецької або нормальної школи в Дрогобичи, що містилась в монастири оо. Василїян, при церкві св. Тройцї. Тут при кінци шкільного курсу одержав він першу льокацію. Коли малого Івана викликали, щоби взяв нагороду (книжочку), вчув він чийсь плач; розглянувшись, побачив, що се його батько плакав з радости. В два місяцї опісля не стало коваля Якова між живими, а дрібненькі дїти остались сиротами. Щоб ратувати господарство від цілковитої руїни, вийшла мати вдруге заміж за Гриня Гаврилика, який був добрим і тямущим чоловіком, тай гроший набув собі при копальнях нафти в Бориславі. Вітчим не відкинув ся від свого пасерба і дальше посилав його до нормальної школи, а навіть постановив посилати його до висших шкіл. Ще учеником нормальної школи приглядав ся Франко шкільному житю та житю міщан і ремісників. Спомини з тих часів знаходимо в оповіданях: „Малий Мирон", „Schoen-Schreiben", „Оловець", „В столярнї", які він написав пізнїйше, по богато роках.

II.

В 1868 р. здав Франко вступний іспит і почав ходити до ґімназії в Дрогобичи. Тут вчив ся він дуже добре, бо від першої до осьмої кляси був одним з найлїпших учеників. Як кождому мужицькому синови, так і йому доводилось переходити прикрі й важкі хвилї і невигоду. Всеж таки ґімназіяльне житє мало доволї принади й богато невинних приємностий. Вже в низшій ґімназії, поза шкільними книжками, читав він „Русалку Днїстрову" (видану Маркіяном Шашкевичем), Костомарова: „Переяславську ніч", та найбільш припав йому до вподоби „Кобзар" Шевченка, якого він при своїй тямучости вивчив ся на память. В тім часї списав він богато народних пісень від своєї матери та від чужих людий, найбільше коломийок, і дальше цікавив ся житєм убогих людий. В висшій ґімназії читав дуже богато творів українських письменників: Шевченка, Кулїша, Марка Вовчка, Стороженка, Руданського, Мирного та богато сьвітових письменників: французьких, анґлїйських, нїмецьких. Велике нещастє стрінуло Франка, як він був учеником шестої кляси ґімназіяльної. Зі сьвітом розпращала ся його мати, а він став круглим сиротою. Вітчим далї займав ся долею пасерба.

В 1873 р. написав він вірші: „Котляревський" та „Народна пісня", які й до нинї не стратили свого значіння (останний був друкований в часописи „Друг" в 1874 р.) і від того часу зачинасть ся його дїяльність і невсипуща праця для українського народу.

По укінченю семої кляси Франко пораз перший не поїхав до дому помагати в роботї на господарстві, а вибрав ся на дальшу мандрівку, щоб зажити волї, побачити більше сьвіта та пізнати людий. Тодї то звидїв він більшу часть Галичини, а головно її гірські околицї. В 1875 р. здав матуру з відзначенєм.

III.

По матурі приїхав Франко до Львова і вступив на унїверситет, записавшись на фільософічний виділ. Між академиками у Львові в той час було одно товариство нїби українське, друге москвофільське. Франко опинив ся в москвофільськім товаристві „Академічний Кружок" тому, що воно видавало часопись „Друг", в котрій він поміщував свої поезії, оповіданя та довшу повість „Петрії і Довбущуки", де дійсність переплїтасть ся з фантазією. В дома, для себе писав по українськи та фонетикою, але для „Друга" мусів переробльовати на язичіє.

Міжтим на „Академічний Кружок" і часопись „Друг" почав впливати Михайло Драгоманів, професор київського унїверситету, а потім, вигнаний з України, професор на унїверситетї в Софії (Болгарія). Він був щирим Українцем, вченим, істориком і великим прихильником убогих людий, робітників та селян. Драгоманів потягнув за собою всю красшу молодїж, а найбільше припав до душі своєю наукою Франкови, який сам був мужицьким сином і знав добре селянина, якого описав в поезії „Наймит".

В 1877 роцї постигло Франка велике нещастє, тодї саме, коли він був на другім роцї унїверситетських студий. Його арештовано. В актї оскарженя закидувано йому приналежність до тайного товариства (яке, до річи сказавши, нїколи не істнувало на галицькій Українї) і знайомість його з Михайлом Драгомановом, котрий як для Росії так і для Австрії показав ся чомусь небезпечним так, що в своїм часї йому було заказано зявлятись на австрійській землї. За ті дві провини засуджено Франка на шість тижнїв арешту, а перед тим держано його в слїдчім арештї (інквізиції) „тілько" вісім місяцїв.

Вийшовши з тюрми, мав Франко перед собою замкнений унїверситет, а про професорську чи яку-там иншу урядову посаду не було що й думати. А до того всего ще й свої відцурались його й обминали на улицї як небезпечного бунтаря; для молодої-ж людини то вже найгірша самота. Свій тодїшний стан душевний висказав він в отсїй поезії:

Відцурали ся люди мене!
Сей та той надійде і мине!
Тілько боязно скоса зирне...
Чи боять ся ті люди мене?

Я блукаю, мов зьвір серед гір,
Серед шуму улиць містових,
В серцю чую слова мов докір:
Ти проклятий один серед них!

Самотою ходжу я, мов блуд,
З горем в серцї нестерпно важким...
Всі знайомі минають, ідуть —
Подїлити ся горем нї з ким.

IV.

Після тюрми почав Франко вкупі з Павликом видавати місячник „Громадський Друг", в якім було стільки нових думок, що власти конфіскували книжку за книжкою. В „Громадськім Друзї" поміщує він, крім політичних статий, довге оповіданє „Boa constrictor", де представлений змій-удав, найбільший бориславський богач Гольдкремер, що ссе кров та живцем проковтує робітників, які працюють в него за марний гріш. Продовженєм оповіданя „Boa constrictor" вважаєть ся оповіданє „Борислав сьміється". Взагалї велику часть творчости Франка займають бориславські оповіданя, де живо представлене те пекло, в якім житє людське не цїнить ся нї трошки.

В перших місяцях 1880 р. виїхав Франко в гостину до одного знайомого, що жив в Березові, коломийського повіту. В місточку Яблонові на підставі підозріня, що він бунтує селян, арештовано його вдруге, та причіплено до процесу, що він ся проти сестер Михайла Павлика і селян Фокшеїв. По трох місяцях випущено його з арешту та відставлено під опікою поліцая на місце уродженя. Сей транспорт по поліційних арештах в Коломиї, Станиславові, Стрию і Дрогобичи належить до найтяжчих хвиль його житя. Вже до Дрогобича приїхав Франко з сильною горячкою. Тут впаковано його в яму, описану в оповіданю „На днї", і відси ще тогосамого дня післано пішки з поліцаєм до Нагуєвич. По дорозї заскочив їх дощ і промочив їх до нитки. В дома прожив Франко тиждень і удав ся до Коломиї, та прожив там страшний тиждень в готелю; опісля жив трома крейцарами, знайденими над Прутом на піску. Вкінци запер ся в своїй кімнатцї в готелю і лежав півтора дня в горячцї й голодї, ждучи смерти, безсильний і зневхочений до житя. Один із його знакомих вибавив його від голодової смерти.

Втрете арештовано Франка в 1889 р. В тюрмі держали його дев'ять тижнїв, але за що, то анї Франко анї мабуть і самі судиї не знали. Тут в тюрмі написані його славні „тюремні сонети" та звісне оповіданє „До сьвітла".

Крім поезий, поем, оповідань, повістий, між якими визначаєть ся „Захар Беркут", написав Франко також драми: „Украдене щастє", „Майстер Чирняк", „Сон князя Сьвятослава", та загальновісну комедію „Учитель", з житя сільського учителя, який в нагороду за свої труди має те, що його переносять з місця на місце.

Між иншим згадаємо його кандидатуру на посла в тернопільськім повітї, де він перепав завдяки чорним духам, які поборювали його при помочи уряду.

Скінчивши фільософічні студії у Відни й одержавши степень доктора фільософії, Франко в 1895 р. виголосив на львівськім унїверситетї виклад на тему: „Наймичка", поема Т. Шевченка, а збір професорів ухвалив надати йому катедру історії української лїтератури. Та і тепер злі духи не спали і вплинули на ґрафа Баденія, тодїшнього намісника Галичини, який і без того був неприхильно настроєний до чоловіка, що три рази за правду сидів в криміналї, щоби не затвердив професури Франка, що він і зробив.

V.

В 1898 р. відсьятковано у Львові 25-лїтний ювилей письменської дїяльности Івана Франка. Сьвято відбуло ся заходом молодїжи у великій салї, де зібралось богато людий ріжного стану, щоб віддати поклін та зложити подяку за його працю для України.

В тім же роцї, на місце „Зорі" та місячника „Житє і Слово", заложено великий журнал „Лїтературно-науковий Вістник", а Франко став в нім одним з найбільше видатних співробітників. Тут поміщувались його поезії, що увійшли в збірки: „Semper tiro", „Із днів журби" та „Мій Ізмараґд". Тут друкувались оповіданя з гуцульського житя: „Терен у нозї" та „Як Юра Шикманюк брив Черемошем". Крім дрібнїйших та більших оповідань, як: „Гриць і панич", „Хома з серцем і Хома без серця", появляють ся там дві його великі повісти: „Великий шум", з панщизняних часів, яку залюбки читають інтеліґенти, як також більш осьвічені селяни, та „Перехресні стежки", де представлений молодий адвокат Рафалович, суспільний дїяч, який хоче працювати для народа з пожертвованем власного щастя, стрічає однак на дорозї богато ворогів, притім переслїдуваний і караний властями; в знаки дасть ся йому і байдужність селян, які набрались тільки одного досьвіду, що панська ласка якось нїколи хлопови на добро не вийшла. Всї ті противности поборює молодий ідеалїст. Гарно змальований катюга Смальський, урядник, який не має більш нїчого до роботи, як запиватись та побивати жінку. Взагалї є тут добре представлене цїле багно повітового міста.

Майже в кождій книжцї „Л. Н. Вістника" друкувались його коротші та довші замітки, наукові працї та критичні статї про українських письменників: Михайло Старицький, Самійленко, Леся Українка, М. Павлик, Петрушевич, Гушалевич і т. д. Гарні його студії про сьвітових письменників.

VI.

В 1913 роцї відсьятковано торжественно 40-лїтний ювилей письменської творчости Івана Франка. Ювилеєм заняла ся передівсїм академічна молодїж. Устроєно в салї „Музичного Товариства" величавий концерт, підчас якого вручено Ювилятови срібний вінець.

З нагоди ювилею скликала академічна молодїж „Конґрес української молодїжи" в справі українського унїверситету і в инших пекучих справах українського громадянства.

З вибухом великої европейської війни 1914 р. остав Франко у Львові і перебув наїзд російської армії. В тім часї помер його довголїтний товариш, Михайло Павлик. По уступленю російської армії зі Львова Франко почав чимраз більше занепадати на здоровлю, хоч і так вже від 9 лїт був постійно хорим. Помер серед невідрадних відносин 29. мая 1916 року у Львові.

VII.

На конець згадаємо ще про поему Франка „Мойсей". Се найкрасший його твір та взагалї один з найвартіснїйших, які появились в українській лїтературі. Франкового „Мойсея" можна поставити в ряді Шевченкових поем, не щодо змісту й оброблення, а щодо краси та артистичної вартости.

Зміст „Мойсея" меньше-більше такий: Жидівський пророк Мойсей веде свій нарід до обіцяної землї. Сорок лїт блукають по пустинї і не можуть дійти до цїли. Вкінци нарід тратить віру й надію дійти до обіцяної країни і за підшептом злих духів хоче побити камінєм Богом вибраного пророка. З болем в серци сей пророк покидає нарід, відходить в гори і проводить час в самотї на роздумуваню. В його серце вкрадаєть ся сумнїв і він звертаєть ся до Бога:

Сорок лїт я трудив ся, навчав,
Весь заглублений в Тобі;
Щоб з рабів тих зробити народ
По Твоїй уподобі.

Сорок лїт мов коваль я клепав
Їх серця і сумлїння,
І до того дійшов, що уйшов
Від їх кпин і каміня.

Пророк жалуєть ся Богови за кривду і невдячність свого народа й постановляє сам один дійти та зложити старі кости в обіцяній землї. Він там буде лежати і ждати, як його нарід прийде за ним мов за ненькою дїти. Перед відходом сходить в долину і звертаєть ся до дїтий, які найбільше запалювались його наукою та приноровлялись до його поривів. Мойсей взиває їх, щоб не гасили сьвятого огню, який горить в їх молодих серцях.

Мимоволї приходить порівнанє: Мойсей і Франко.

Чиж не блукав він сорок лїт по галицькій пустинї? Чиж не був каменярем, що промощував дорогу правдї, а пророком, що веде нарід до красшої і висшої цїли?

Нераз обкидувано його камінєм і болотом за намовою злих духів, та він не покидав працї, тільки говорив з докором до народа:

Як би ти знав, як люблю я тебе!
Як люблю невимовно!
Ти мій рід, ти дитина моя,
Ти вся честь моя й слава,
В тобі дух мій, будуще моє
І краса і держава.
Я весь свій вік, весь труд тобі дав
У незломнім завзятю, —
Підеш ти в мандрівку столїть
З мого духа печатю!

Так, український нарід по всї віки матиме печать великого духа Франка. Так, як біблїйний Мойсей, так і Франко нераз звертав ся до молодїжи, котра була найбільше чутлива на його науку й пориви, щоби та молодїж, той цьвіт народа, йшла шляхом, який він вказував, до обіцяної землї: **Вільної, Самостійної України...**

ІВАН ФРАНКО.

НАЙМИТ.

В устах тужливий спів, в руках чепиги плуга,
Так бачу я його:
Нестаток і тяжка робота і натуга
Зорали зморщками чоло.

Душею він дитя, хоч голову схилив
Немов дідусь слабий,
Бо від колиски він в неволї пережив
І в трудї вік цїлий.

Де плуг його пройде, зелїзо де розриє
Землї плідної пласт,
Там незабаром лан хвилясте жито вкриє,
Свій плід земляця дасть.

Чомуж він зрібною сорочкою окритий,
Чому сірак, чуга
На нїм мов на старцї з пошарпаної свити?
Бо наймит він, слуга.

Слугою родить ся, хоч вольним окричали
Богатирі його;
В нуждї безвихідній, погордї і печали
Сам хилить ся в ярмо.

Щоб жити, він житє і волю власну й силу
За хліба кусник продає,
Хоч не кормить той хліб і стать його похилу
Не випрямить і сил не додає.

Сумує нїмо він, з тужливим співом оре
Те поле, оре не собі,
А спів той наче брат, що гонить з серця горе,
Змагатись не дає журбі.

А спів той, то роса, що в спецї підкріпляє
На пів зівялий цьвіт;
А спів той—грім страшний, що ще лиш глухо грає,
Ще здалека гримить.

Та поки буря ще нагряне громовая,
Він хилить ся, проводить в тузї дни,
І земельку сьвяту як матінку кохає,
Як матінку сини.

Байдуже те йому, що для чужого
Він піт кровавий ллє,
Байдуже те йому, що потом труду свого
Панам пзноване дає.

Коб лиш земля, котру його рука справляла,
Зародила опять,
Коби з трудів його на других хоч спливала
Небесна благодать.

* * *

Той наймит — наш народ, що поту ллє потоки
Над нивою чужою,
Все серцем молодий, думками все високий,
Хоч топтаний судьбою.

Своєї доленьки він довгі жде столїтя,
Та ще надармо жде;
Руїни перебув, татарські лихолїтя
І панщини ярмо тверде.

Та в серцї, хоч і як недолею прибитім,
Надія красшая жиє;
Так часто під скали тяжезної ґранїтом
Нора холодна бє.

Лиш в казцї золотій, мов привид сну чудовий,
Він бачить доленьку свою,
І тягне свій тягар, понурий і суровий,
Волочить день по дню.

В столїтях нагнїту його лиш ратувала
Любов до рідних нив;
Нераз дїтий його тьма тьменна погибала,
Та все він пережив.

З любвою тою він мов велитень той давний,
Непоборимий син землї,
Що хоч повалений, опять міцний і славний
Вставав у боротьбі.

Байдуже, для кого — с п і в а ю ч и він оре
Плідний, широкий лан;
Байдуже, що він сам терпить нужду і горе,
А веселить ся пан.

* * *

Ори, ори й співай, ти велитню, закутий
В недолї й тьми ярмо!
Пропаде пітьма й гнет, обпадуть з тебе пута,
І ярма всї ми порвемо.

Не даром ти в бідї, пригноблений врагами,
Про силу духа все співав,
Не дзром ти казок чарівними устами
Його побіду величав.

Він побідить, порве шкарлущі пересуду,
І вольний, власний лан
Ти знов орати-меш — властивець свого труду
І в власнім краю сам свій пан.

БОРЦЯМ.

Ви жертвою в бою завзятім лягли
З любови до свого народу,
За нього віддали Ви всьо, що могли:
Житє своє, честь і свободу.

Нераз Ви томили ся в тюрмах сирих,
Нераз Вас жорстоко судили
Ворожі кати і в кайданах важких
На муки, на смерть Вас гонили.

Ідете потомлені, брязкіт кайдан,
Заковані ноги і руки,
Та дивитесь гордо, спокійно вперед,
Де веть ся шлях Вашої муки.

А сонце горяче так страшно палить,
Виснажує всї Ваші сили,
І Ви споминаєте Тих, що до Вас
Таксамо сей шлях проходили.

Від сонця кайдани печуть Вас огнем,
Гадюкою впили ся в тїло,
І капає, землю оббагрює кров
Із ран, що зелїзо розїло.

А деспот пирює в палатї своїй,
Трівогу вином заливає,
І ось на стїнї вже зловіща рука
Свої страшні букви складає...

Повстане народ і свободу собі
Здобуде, прожене неволю,
Пращайте, Сини, Ви свій чесно пройшли
Геройський шлях бою за волю...

ВІСТИ З ВОЄННИХ ТЕРЕНІВ.

АВСТРІЙЦІ ПОЛОНИЛИ В МІСЯЦИ ЧЕРВНИ 23.183 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 5. липня. — **Австрійсько-угорська кватира у своїм звіті з дня 1. липня подає:**

„Від початку червня наші війска полонили на боєвім фронті на полудне від Припети 158 російських офіцирів і 23.025 салдатів. Крім того здобули наші війска значну скількість гармат і поверх 90 машинових крісів".

Повисше згадана телеграма була надана у Відни 1. липня, однак анґлійська цензура задержла сю телеграму і допера тепер надійшла вона бездротним телеграфом з Берліна.

НА ВОЛИНИ ПОЛОНИЛИ НІМЦІ 1.349 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 5. липня. — Союзні війска на Волини і в Галичині на полудне від Дністра поступають дальше наперед. Останні вісти доносять про значні успіхи союзних війск на полудневій Волини і на полудни від Дністра, на схід від Товмача. Страти Москалів в полонених зросли знова о 1.349.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„Російські кораблі острілювали побереже Курляндії, але без успіху.

„**АРМІЯ ҐІНДЕНБУРҐА:** Неприятель продовжує дальше напади по обох сторонах Сморґоня. Наші літаки бомбардували з добрим успіхом табор російських війск і зелізничу стацію коло Минска.

„АРМІЯ КНЯЗЯ ЛЄОПОЛЬДА: На полудневий схід від Баранович коло Чирина російські війска перевели знова цілий ряд нападів. В деяких місцях прийшло до дуже завзятих боїв на баґнети. В тих місцях, в котрих Москалі вдерли ся в наші становища, неприятеля відперто. Москалі потерпіли незвичайно тяжкі втрати.

„АРМІЯ ЛІНЗІНҐЕНА: На північний захід від Чарторийска і Кольок битва триває дальше. Російські війска, які на захід від Кольок переправили ся на лівий берег Стиру, прогнано назад за ріку.

„Зусиля Москалів, щоби відзискати утрачені становища на північний і полудневий захід від Луцка, були даремні. Крім великих жертв в убитих і ранених Москалі стратили в полонених 110(?) офіцирів і 1.139 жовнірів.

„**АРМІЯ БОТМЕРА:** На полудне від Бариша (на полудневий захід від Бучача) Москалі хвилево станули ногою в перших наших закопах.

„На полудневий схід від Товмача наші війска відносять щораз то нові успіхи".

УСПІХИ АВСТРІЙЦІВ ПІД БЕРЕСТЕЧКОМ. — 848 ПОЛОНЕНИХ І 5 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

ВІДЕНЬ, 5. липня. — Австрійський ґенеральний штаб доносить:

„Над горішним Стиром (на Волини) під Вербеном, на північний схід від Берестечка, наші війска перевели успішний напад на становища Москалів. Притім полонили наші війска 11 російських офіцирів і 837 жовнірів та здобули 5 машинових крісів.

МОСКАЛІ ПОСУВАЮТЬ СЯ В НАПРЯМІ КАРПАТ.

ПЕТРОҐРАД, 5. липня. — Урядовий звіт російського ґенерального штабу подає отсі вісти:

„На півночи в околиці Риґи наші війска відбили напади німецьких війск. В наші руки попало трохи полонених і машинових крісів.

„На північ і полудневий схід від Баранович битва триває дальше. Після одержаних вістий одна із наших дивізий полонила 27 німецьких офіцирів і 1.000 жовнірів.

„На Волини неприятель перевів напад на наші становища в околиці села Костюківки. Один із наших полків позволив неприятельській патрулї близко підійти до своїх становищ, почім отворив на неї сильний огонь. Двох офіцирів і 257 жовнірів взято в полон.

„Вісти з терену війни на полудне від Дністра доносять, що неприятель під перевагою наших війск був приневолений до відвороту. На сім боєвім фронті наші війска здобули часть укріплень на лінії Ісаків-Живачів.

„На полудневий схід від Коломиї наші війска здобули село Саджавку. На полудне від Делятина відділи нашої кінноти заняли Микуличин, який лежить при шляху Делятин-Керешмезе".

БИТВА ПІД ХОЦИМИРОМ.

БЕРЛІН, 6. липня. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу доносить:

„**АРМІЯ ҐІНДЕНБУРҐА:** На полудневий схід від Риґи і на боєвім фронті Постави-Вішнев російські війска переводили напади, які відбито зі стратами для неприятеля. Підчас протинападу полонено 50 Москалів.

„**АРМІЯ КНЯЗЯ ЛЄОПОЛЬДА:** Перебіг битви на фронті Городище-Дарово (на північ від Баранович) був для нас успішний і Москалі потерпіли тяжкі втрати.

„**АРМІЯ ЛІНЗІНҐЕНА:** Битва коло Костюківки і в околиці Кольок триває дальше.

„АРМІЯ БОТМЕРА: На боєвім фронті в околиці Бариша праве крило уступило над ріку Коропець. На полудневий схід від Товмача, на північ і на полудне від Хоцимира, напади російських війск переломано".

АВСТРІЙЦІ УСТУПАЮТЬ В НАПРЯМІ ДЕЛЯТИНА.

ВІДЕНЬ, 6. липня. — З австрійської головної кватири доносять:

„Коло Саджавки (на полудневий захід від Коломиї) Москалі переломили нашу боєву лінію. Наші війска були приневолені на 6-кільометровім фронті уступити 3 кільометри назад в напрямі Делятина. На захід і північний захід від Коломиї боєва лінія не змінила ся".

УСПІХИ МОСКАЛІВ ПО ОБОХ БОКАХ ДНІСТРА.

ПЕТРОҐРАД, 6. липня. — **З головної кватири ґен. Брусілова доносять про нові великі успіхи російських війск в Галичині і на Волини. Число Австрійців і Німців, полонених в битвах протягом вчерашного дня, доходить до 10.000.**

Урядовий рапорт російського ґенерального штабу звучить:

„На полудне від Припети наші війска віднесли нові успіхи. В околиці Костюківки (на північний захід від Чарторийска) здобуто німецьку батерію і полонено 22 офіцирів та 350 жовнірів. На північ від Кольок число полонених виносить 2.300. Крім того здобуто дві гармати і три машинові кріси. На захід від Сокуля неприятель переводив сильні протинапади, але без успіху.

„В Галичині, по довшім бомбардованю становищ неприятеля над долїшною Стрипою і на правім березі Дністра, неприятеля приневолено до відвороту. Наші війска зближають ся до ріки Коропця (лївобічного допливу Дністра) і до Суходілки (правобічного допливу Дністра). Неприятель стратив в тій битві около 5.000 в полонених і 11 машинових крісів".

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

АНҐЛІЙСЬКІ ВІЙСКА ПОТЕРПІЛИ ЗНАЧНІ ВТРАТИ. — ОКОЛО 1.000 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 5. липня. — **Наступ анґлійських війск на північ від ріки Сом зовсім здержаний. Останні напади Анґлійців вказують на те, що їх сили вичерпані і наступ зближає ся до кінця. Анґлійці потерпіли дуже тяжкі втрати.**

Наступ французьких війск на полудне від ріки Сом триває дальше, однак вони не осягнули в жаднім місци таких успіхів, щоби могли поважно загрожувати німецькій армії.

Німецький ґенеральний штаб доносить:

„На боєвій лінії від побережа аж до ріки Анкр відбувала ся вчера лише перестрілка артилєрії і поменьші бої між передними сторожами.

„По обох сторонах ріки Сом битва тривала без перестанку через цілу ніч, однак неприятелеви не удало ся нігде осягнути значнійших успіхів.

„В битві на правім березі ріки Анкр наші війска полонили в останних днях 48 анґлійських офіцирів і 867 жовнірів, не вчисляючи ранених".

ФРАНЦУЗИ ЗБЛИЖАЮТЬ СЯ ДО МІСТА ПЕРОН. — 500 ПОЛОНЕНИХ.

ПАРИЖ, 5. липня. — Французький ґенеральний штаб оголосив отсї урядові вісти:

„На північ від ріки Сом наші війска посувають ся здовж шляху який веде до міста Перон. На просторі двох кільометрів наші війска заняли німецькі становища, які творили другу головну оборонну лінію. В битві підчас здобуваня села Ген ми полонили 300 Німців, між тими трох офіцирів.

„На полудне від ріки Сом в битві коло Естре і Бельой-ан-Сантер, котрі то місцевости майже в цілости находять ся в наших руках, полонили ми 200 Німців. Друга оборонна лінія німецька на полудне від ріки Сом находить ся на просторі 10 кільометрів в наших руках.

„Загальне число Німців, полонених від початку наступу, виносить около 9.500".

АНҐЛІЙЦІ ДОНОСЯТЬ ПРО ПОЛОНЕНЄ ДАЛЬШИХ 500 НІМЦІВ.

ЛОНДОН, 5. липня. — З анґлійської головної кватири доносять:

„Між рікою Анкр а Сом наші війска віднесли в деяких місцях дальші успіхи. Німці при помочи сильного огню своєї артилєрії перевели кілька протинападів. До найзавзятійших боїв прийшло в околиці Тієпваль. Наші війска відбили напади, беручи 500 німецьких жовнірів в полон".

ФРАНЦУЗИ ОЦІНЮЮТЬ НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ НА 60.000.

ПАРИЖ, 6. липня. — **Число Німців, полонених від початку наступу французько-анґлійських війск, виносить около 16.000. Коли дочислити до тих страт відповідне число убитих і ранених, то загальні страти німецькі за останних чотири дні доходять до 60.000. Воєнна добича складає ся з 87 гармат ріжної величини і з кількох соток машинових крісів. Анґлійці здобули 11 гармат, Французи 76.**

Сильні протинапади Німців виказують, що вони лагодять ся до великого протинаступу.

СИЛА НАСТУПУ СОЮЗНИКІВ СЛАБНЕ.

БЕРЛІН, 6. липня. — Битви в останних днях виказують, що сила наступу союзників слабне. В двох послідних днях дальші напади анґлійсько-французьких війск зістали відбиті з великими стратами для неприятеля. Успіхи, які союзники осягнули в тих битвах, є малі і без важнійшого воєнного значіня.

Останний урядовий звіт німецького ґенерального штабу доносить:

„Між побережем а рікою Анкр перестрілка артилєрії часом сильно змагає ся, але загальне воєнне положенє на сім фронті не улягло зміні.

„На лінії між рікою Анкр а Сом завзята битва тривала вчера дальше. Анґлійці осягнули лише незначний успіх в околиці Тієпваль.

„Французи заняли село Гем, яке наші війска були опорожнили. На полудне від ріки Сом Французи здобули село Бельой-ан-Сантер. На самім правім крилі в околиці місцевости Естре було вчера спокійно. Напад Французів при помочи ґазів зовсім не удав ся".

АНҐЛІЙЦІ ПРИЗНАЮТЬ СЯ ДО ВЕЛИКИХ СТРАТ.

ЛОНДОН, 6. липня. — **З головної кватири анґлійської армії у Франції доносять, що протинапади німецьких війск були дуже сильні та що страти анґлійських війск є дуже тяжкі. З богато полків остали ся лише недобитки. З одного батальону лишило ся при житю всего один офіцир і 6 жовнірів.**

—o—

ПІД ВЕРДЕНОМ ПОЛОНЕНО ЗНОВА 275 ФРАНЦУЗІВ.

БЕРЛІН, 6. липня. — Протинапади французьких війск, щоби відзискати утрачені становища на полудневий захід від форту Во, і редуту Дамлюп, були безуспішні.

Урядовий рапорт звучить:

„Під Верденом на лївім березі ріки відбули ся лише незначні битви між передними відділами, яких вислід був для нас вдоволяючий.

„На схід від Вердену наші війска відбили напади Французів, які робили великі зусиля, щоби відзискати редуту Дамлюп і становища на полудневий захід від форту Во.

„Коло форту Тіомон Французи стратили в часі нападу 274 в полонених".

НІМЦІ БОМБАРДУЮТЬ ЦИТАДЕЛЮ ВЕРДЕНСЬКОЇ КРІПОСТИ.

ПАРИЖ, 6. липня. — **Під Верденом тяжкі німецькі гармати розпочали з незвичайною силою знова острілювати становища Французів.**

На лївім березі ріки Мези Німці бомбардують другу оборонну лінію Французів під Шатанкур.

На північний схід від Вердену німецькі гармати звернули страшний огонь на останні внутрішні форти кріпости, між иншими також на цитаделю.

Французькі воєнні знавці надіють ся, що небаром розпічнеть ся наступ німецької піхоти, щоби заняли трету боєву лінію і здобули саме місто Верден.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ СЕКРЕТАРЕМ ВІЙНИ.

ЛОНДОН, 6. липня. — **Д. Ллойд Джордж зістав іменований секретарем війни на місце погибшого лорда Кіченера.** Ллойд Джордж займав доси становище секретаря від амуніції.

—o—

ФРАНЦІЯ СТАРАЄТЬ СЯ О НОВУ 100-МІЛЇОНОВУ ПОЗИЧКУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

НЮ ЙОРК, 6. липня. — **В бюрах банкової фірми Морґан & Ко. відбула ся нарада нюйорських баннирів в справі уділеня нової позички для Франції. Висота позички має виносити 100 мілїонів долярів.** На забезпеченє сеї позички французьке правительство зобовязуєть ся зложити в депозит цінні папері невтральних держав в сумі 120 мілїонів долярів.

—o—

ТУРКИ ЗДОБУЛИ В ПЕРСІЇ МІСТО КЕРМАНША.

БЕРЛІН, 5. липня. — З головної турецької кватири доносять, що російська армія утікає дальше в глиб Персії. **Перське місто Керманша, яке числить 30.000 мешканців, находить ся знова в руках Турків. Турецькі війска здобули Керманшу по завзятій битві на захід від міста, в якій російські війска потерпіли велике пораженє.**

В МЕКСИКУ:

ВІЛСОН ВДОВОЛЕНИЙ З ВІДПОВІДИ КАРАНЦИ.

ВАШИНҐТОН, 6. липня. — Завтра відбудеть ся засїданє кабінету, на якім президент Вілсон предложить зміст відповіди на останну ноту Каранци.

Як загально догадують ся, головні точки відповіди будуть отсї:

Злучені Держави годять ся на те, щоби переговори відбули ся впрост між американським департаментом для заграничних справ а Каранцою.

Злучені Держави годять ся в засаді на усуненє своїх війск з Мексика, коли Каранца дасть запоруку, що його армія є всилї удержати порядок на границї Мексика.

НАРАДА В ДЕПАРТАМЕНТІ ВІЙНИ В СПРАВІ ВІДКЛИКАНЯ МІЛЇЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 6. липня. — **В департаменті війни відбула ся довша нарада в справі відкликаня мілїції і розпущеня її домів. Остаточний вислїд нарад незвісний.**

Др. Степан Смаль-Стоцький.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІТЕРАТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ ІВАНА ФРАНКА.

—o—

Початки лїтературної діяльности д-ра Івана Франка падуть саме в пору, коли питанє: чи жити, чи згинути нашій нації, поставлене було так грізно, як ніколи доси в цілій історії українського народу.

Під конець 60-тих і з початком 70-тих років минулого століття давні сьвятоюрці — а вони становили майже загал галицько-руської інтеліґенції — почали чимраз явнійше перетворювати ся в москвофілів. Народовців було дуже мало, тай їх народовство було дуже слабе, поверховне і виявлялось хиба в козакофільстві та в обороні народної мови перед насьмішками „твердоруської партії". Вся галицька інтеліґенція народом, його житєм, його економічними, культурними, та хотьби національними справами й інтересами майже зовсім не цікавила ся і не займала ся. Сьвітогляд її був незвичайно вузкий, бо майже зовсім незнайома була їй новійша европейська лїтература, тай таки майже ніяка лїтература взагалї. Висшої осьвіти поза те, що давали тодішні школи, ані сліду. В масах народу цілковитий брак національної сьвідомости. Тісний, стухлий дух віяв всюди по Галичині, доґматичний спосіб думаня держав в мурах природні духові сили.

Все те відбиваєть ся також в писанях тодішних письменників. Федькович замовк, у инших брак горячого чутя, бездушність, млавість, а про якунебудь лїтературну техніку тай про письменну мову нема що й говорити. Ми бачимо цілковитий занепад духового житя української нації в Галичині.

Серед таких обставин, дуже некорисних для розвитку хочби якого таланту, др. Іван Франко ставить у „Друзї" 1874-го року перші свої лїтературні кроки. Що талант Франка не зницїв і не заснїтив ся, як богато инших, а розвинув ся так широко, так всесторонно, так сильно, а др. Іван Франко став тепер найбільшою окрасою української лїтератури, се треба завдячити передівсім таки незвичайній величині самого таланту, а відтак Драгоманову, що якраз в той час (в половині 70-тих років) навязує зносини з галицьким молодим поколїнєм, а наренції також — хоча як се видасть ся може парадоксальним — і указови з р. 1876-го, що ним заборонено в Росії українську мову. Нечуване в історії жадного народу насильство, яким вже раз на завсїди гадали зложити в домовину українську націю, потягнуло за собою зовсім несподївані, для Росії дуже небажані, а для української нації навіть дуже спасенні наслідки.

Драгоманів у своїх листах, поміщених в „Друзї", кинув в Галичину відразу таку масу нових, а для тодішних Галичан просто диких теорій, піддав тілько ріжнородних ідей, що зараз таки звіяла ся страшна буря, якою прочистило ся повітрє, а живчик народного житя почав сильнійше бити. Його враз з иншими, дуже талановитими і широко осьвіченими людьми, викинула згадана заборона української мови за границї Росії і якраз через те українська справа виступила на европейській арені.

Програмові та політичні праці Драгоманова, а ще більше його критичні, чисто наукові, історичні й історично-лїтературні розправи кидали нове сьвітло на нашу минувшину, розкривали нові горизонти, вчили розуміти нашу історію і пізнавати нашу теперішність, заглублювати ся в інтереси живих людий, розуміти їх. Горяча і невмолима проповідь щирої праці для добра і піддвигненя рідного народу друкованим словом, а ще більше підтримувана величезною кореспонденцією Драгоманова, осягнула те, що спершу невеличкий гурток молодих людий з Іваном Франком на чолї почав пильно читати, студіювати, звертати свою увагу на насущні потреби народу і брати ся до реальної праці. Тверезий, ясний, трохи скептичний ум Драгоманова, незвичайно обємисте солїдне його знанє, його завзята пропаґанда щирости, простоти, постійности в сповнюваню принятих на себе обовязків, явного і рішучого висловлюваня своїх переконань і поступованя згідно з тими переконанями, сї наскрізь етичні прінципи в житю просто зачарували той молодий гурток, що з найгорячійшим запалом і твердою вірою в будучину української нації, піддаючи ся духовому проводови Драгоманова, кинув ся до праці. З фанатизмом прозелїтів нового євангелія, з завзятєм очайдухів починають вони відразу люту боротьбу з неуцтвом і поверховностю та нещиростю інтеліґенції, кидають визов в очи цілої суспільности, в рідкій формі висказують нечувані доси, „єретичні, беззаконні думки", порушують „страшні" питаня про дарвінізм, про авторитет, про нові порядки в житю, про обовязки людий перед людьми, про шуканє нових доріг, про конечність науки і осьвіти і змушують до думаня, до обрахунку з власним сумлїнєм. Серед гнилого спокою і слїпої байдужности нараз стало чути клекіт боротьби, гомін все нових кличів, все нових конфліктів.

На тім ґрунті зріє, в той ґрунт запустив Іван Франко глубоко своє корінє, з нього тягнув усі соки, на нїм розвинула ся і з нього лише зрозуміла вся його лїтературна діяльність.

За цілих 40 лїт бачимо у Франка горячкову працю на всїх областях духового житя. Він і поет і повістяр і критик і публицист і учений історик лїтератури і етноґраф і економіст і фільософ і педаґоґ і популяризатор, а сам спис його усїх творів виповняє цілу книжку.

Не будемо подрібно розбирати всїх його творів — на се треба би дуже богато часу, — а мусимо сьогодня вдоволити ся загально характеристикою його лїтературної діяльности, добутою уважним читанєм сих творів.

Франко, се перший у нас письменник, що займав ся письменством не лиш так собі від нехочу, для заспокоєня хвилевих поривів, для осолоди житя, а віддав себе цілого лїтературі. Тим то поясняють ся та незвичайна, нечувана і невидана у нас доси плодовитість його таланту.

Із його творів бє передівсїм в очи величезна начитаність в усїх европейських лїтературах і виїмкове у нас доси лїтературне образованє. Що найкрасші квітки, які лиш денебудь в сьвіті зглянуло його бистре око, пересаджував він зараз на наш лїтературний і культурний пустар то чудовими перекладами з усїх сьвітових лїтератур, то умілим нащепленєм нових лїтературних напрямів, нових форм, нового духа на наших простеньких дичках. Із некультурного пустару під його умілою, дбалою і старанною рукою зробив ся на наших таки очах чудовий парк. Франко, се перший Европеєць в нашій лїтературі; він зевропеїзував нашу лїтературу.

Талант Франка переважно публицистичний в тім змислї, що він в кождім часї дбав про те, щоби відповісти потребам хвилї і заспокоїти злобу дня; він виходив на всяку арену, коли боротьба була потрібна для поясненя справи, дбав наперед усего про теперішність, про сучасних людий, бажав обняти цілий круг людських інтересів. З того виходить також, що він в кожде своє слово вкладав якусь ціль, якусь тенденцію.

(Дальше буде).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year; $1.00 per 6 months; 0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00; на пів року $1.00; на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year; $1.50 per 6 months; $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00; на пів року $1.50; на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

—o—

Український концерт на зїзді американських учителів.

В середу, 5. липня, відбув ся в готелю Вальдорф Асторія величавий концерт з нагоди зїзду американських учителів. В концерті брав участь і „Український Хор" з Ню Йорку під управою п. М. Гундича. Хор, убраний в українські народні строї, відспівав Колесси: „Вулицю" і „На улици дудка грає", та Лисенка: „Ох, та не люби двох". Добірна публика, між якою було богато визначних Американців, заінтересувала ся живо українською піснею і народними строями, а при сій нагоді зазнайомили ся чужинці з українською справою. Коби більше подібних нагод, то чей вдасть ся нашу справу зробити голосною в Америці.

В справі параліжу дітий.

Пошесть, яка скоро розширюєть ся з міста Ню Йорку на околицю і сусідні стейти, не є нова. Вона появила ся в Ню Йорку в 1907 році і забрала тоді 125 дітий, на загальне число занедужавших 2.500. Значить, умерло тоді 5% дітий. Судячи після того, як тепер ширшують ся параліж дітий, лікарі припускають, що цифра хорих дітий дійде до 5.000. З тих, що занедужали тепер, вмирає 20%.

В Ню Йорку настав межи родичами переполох і тими днями около 50.000 дітий виїхало зі своїми родичами з Ню Йорку.

В 1905 році появила ся отся хороба в Швеції і Норвеґії і на неї занедужало там 1.500 дітий; в 1908 році лютила ся вона в стейті Масачусетс і забрала 1.060 дітий.

Теперішний обяв хороби є такий: Зовсім здорова дитина дістає нагло жолудкові корчі або бігунку. Вона попадає в дрож, її опускають сили, а родичі завважують, що дитина не може ані стояти, ані рухати руками. Деякі діти вмирають по одній або двох днях недуги, а деякі протягом кількох годин. Деяким удасть ся вiратувати ся від смерти, але вони остають калїками на ціле житє.

Є однак випадки, що загалом не можна пізнати параліжу. Такі випадки є небезпечнїйші, бо причиняють ся до розширеня недуги; ніхто не стережеть ся перед сею пошестию.

Демонстрація кравецьких робітників.

Ню Йорк, 6. липня. — Нині відбула ся в Ню Йорку величава демонстрація кравецьких робітників, що тепер є на страйку або льокавті. Демонстрація мала на цїли склонити властителів робітень до згоди з робітниками і до сповненя їх домагань. В поході, який тривав 2 години, взяло участь около 35.000 мущин і 2.500 женщин. Похід скінчив ся на 23. улици коло Медисон сквер, де відбуло ся віче під голим небом.

Дають свою кров для ратованя приятеля.

Орендж, Н. Дж., 6. липня. — Тими днями захорував тут студент Раймонд Ґарізон. Лікарі орекли, що йому брак крови. Щоби ратувати його від нехибної смерти, кількох приятелів жертвувало ся дати свою кров, яку лікарі можуть штучно перелляти в жили хорого. Операція вдала ся і хорий приходить до здоровля.

Поворот Осборна до Сінґ-Сінґ.

Від року провадив ся процес проти бувшого управителя вязниці Сінґ-Сінґ в Оссінінґ, Н. Й., Томаса Осборна, який наслідком реформаторських новостий, котрі він впровадив у вязници, попав в конфлікт з добре зорґанізованою шайкою своїх противників. По році вдало ся йому очистити ся зі всіх закидів і тепер покликано його назад на давне становище управителя вязниці. Тимчасовий його заступник, Джордж Кірчвей, стане помічником суперінтендента вязниць, Картера.

Канадійські рекрути утікають до Злучених Держав.

Ніяґара Фолс, Н. Й., 5. липня. — З причини масової дезерції канадійських рекрутів до Злучених Держав канадійські власти обставили патрулями границю Канади від озера Онтеріо до Ірі. Урядово подають число дезертирів на 300.

Шлюб при помочи почти.

Нюарк, Н. Дж., 9. липня. — Панна Етель Серджент з Нюарку хоче звінчати ся зі своїм судженим, який поїхав на границю Мексика. Тому однак, що подорож є далека і вона не має часу, шлюб відбудеть ся при помочи почти. Вчера пійшла панна Серджент до адвоката і зробила відповідний контракт зі своїм судженим Бенсемером. Контракт вислала почтою до него, а скоро він його підпише, подружє буде заключене.

Корабель подорожів о $750.000 протягом півтора року.

Від вересня 1914 р. стоїть на якорі недалеко Стейплетону, С. Ай., німецький корабель Індра, наладований вибуховим матеріялом, нітратом, вартости 125.000 долярів. Він виплив з Ню Йорку перед вибухом війни до Німеччини, але по дорозі довідав ся, що війна між Німеччиною й Анґлією вже ведеть ся. Тому він завернув сейчас до Ню Йорку і тут стоїть в належнім віддаленю від берега до нині. Вартість його ладунку виносить тепер 1 міліон долярів, бо нітрат підчас війни незвичайно подорожів.

НОВИНКИ.

ЗЕМЛЕТРЯСЕНЄ В ІТАЛЇЇ.

Лондон, 6. липня. — Велике землетрясенє навістило місцевість Кальтаніссетта, на Сицилії. Жертвою нещастя мало впасти 300 людий. Вони згинули в копальнях сірки, де працювали підчас землетрясеня. Сейчас зорґанізовано відповідний ратунковий відділ в цїли відкопаня нещасних.

—o—

МАДЯРИ В СПРАВІ ВИЗВОЛУ ФІНЛЯНДІЇ.

Мадяри уважають себе за одноплемінців з Фінляндцями і тому підчас теперішної війни ведуть аґітацию за освободженєм Фінляндії зпід російського ярма. Часопись „Будапешті Гірляп" називає Фінляндію передовим заборолом европейської культури і радить її увійти яко четверта одиниця в склад скандинавсько-данського союза з наміром освободити ся зпід власти Росії.

СКІЛЬКІСТЬ НАРОДНИХ ГИМНІВ В НІМЕЧЧИНЇ.

В Німеччині співають гимни при кождій нагоді, тому число їх росте, особливо підчас війни. Тепер має бути що найменше 100.000 гимнів; з них 10.000 увійшло до німецьких співанників, а около 1.000 уважають німецкі критики за клясичні гимни. Анґлійці жалують ся, що в них нема національних пісень, а навіть богато пісень вони мусїли переробити з німецьких. Деякі походять ще від Лютра і остали дотепер.

ФІНАНСИ РОСІЇ.

Канцелярія ради міністрів в Росії виготовила статистику приходів за місяць січень 1916 року. Доходи в тім місяци виносили 288,811.000 рублів і перевисшили доходи за січень 1915 р. о 74,099.000 рублів. — Приріст вкладок в державних щадничих касах дійшов за перші чотири місяці біжучого року до висоти 350 міліонів рублів, против 194 міліонів в попереднім році. — Воєнних бранців, занятих при сільських господарських роботах в марті біжучого року, було 608.096 людий.

З ФАРМЕРА НА МІНІСТРА.

Новий міністер війни в Мексику, ґенерал Альваро Обреґон, родив ся і виріс на фармі. Він має тепер 36 літ. Коли він був ще хлопцем, його батькови поводило ся зле і він не міг посилати сина на висше образованє. Малий Альваро був з уродженя дуже спосібним і поприґосподарку займав ся музикою, а при сій нагоді навчив ся виробляти ґітари. Відси почав інтересувати ся механікою, а дальше виробом оружа для оборони перед бандитами, з якими воював, дібравши собі до помочи ватагу Індіян. Убийство Мадера спонукало його взяти участь в революції, серед якої визначив ся знаменитою воєнною тактикою. Він вийшов побідником у всіх боротьбах з Віллею. Через те він зискав велику популярність, дістав ранґу ґенерала, а тепер Каранца іменував його міністром війни.

ХТО Є „ГАЙФЕНАТОМ"?

Деякі Американці (ті, що симпатизують з Анґлією) докучають тутешним Німцям, називаючи їх „гайфенатами", себто такими людьми, котрі є американськими горожанами, а спріяють Німеччині. (Анґлійське слово „гайфен" означає: злучку — такий знак (-), которого уживають ся при розділюваню складів поодинокого слова, н. пр. сво-бо-да).

Тими днями відбувала ся в Блумфілд, Н. Дж., конференция презбітеріянських духовників. Між ними є один Американець, др. Б., німецького походженя, який говорить плавно по анґлійськи і по німецьки. Він поставив до своїх товаришів анґлійського походженя такий запит:

— Чи ви уважаєте мене „гайфенатом"?

— А вже ж, зовсім певно! — відповіли запитані.

— В такім разі прошу приняти до відома, — заявив мнимий „гайфенат" — що я тут одинокий між вами такий, котрого батько боров ся за незалежність нашої славної юнії (Злучених Держав).

„Всечеснійші" Американці анґлійського походженя поспускали очи в долину і замовкли, наче води в рот набрали.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

В. Дмитронко, в Ню Йорку. Про насильне перетяганє римо-католиків Поляків в Холмщині на грецько-католицьку віру в минувшині не може бути мови. Коли Холмщина була під панованєм Польщі, тоді Українці були такі слабі, що їх переслідувано і вони не могли перетягати когось на свою віру. А коли Холмщина дісталась під пановане Росії, то грецько-католицьку віру цілком там заборонено і Українці цілими масами переходили на римсько-католицький обряд. Отже загалом про якесь насильство зі сторони Українців ніхто не може ні говорити ні писати; се є проста видумка нечесних людий.

ПОЗІР НЮАРК І ОКОЛИЦЯ!

Отсим повідомляю Товариства і всїх знакомих, що я, Антін Ґумінський, музикант, замешкалий під 54 Бойд стр., Нюарк, виїзджаю до Дітройт, тому на сю адресу прошу більше не звертати ся. 82-83

Наколи Товариства чи знакомі потребувати будуть доброї музики на представленя, балї, концерти, весїля і т. п., прошу і раджу звертатись виключно до

П. Г. КЛИМОВИЧА, ЗАМЕШКАЛОГО ПІД Ч. 64 БЕЛМОНТ АВЕНЮ, НЮАРК, Н. ДЖ.

Се оголошенє подаю тому, щоби які инші люди не брали балїв, весїль та инших забав під моєю фірмою, знаною також яко Сеґедиш.

З поважанєм
АНТІН ҐУМІНСЬКИЙ.

ЕЛЇЗАБЕТ, Н. ДЖ.
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 9. ЛИПНЯ
— будуть показувати —
сьвітляні образки (Moving Pictures)
З ПОХОРОНУ ЕП. ОРТИНСЬКОГО
в руській церкві в Елїзабет, Н. Дж.
ПОЧАТОК О ГОД. 8-ІЙ ВЕЧЕРОМ. 82

ЙОНҐСТАВН, О.
ДРУГЕ ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ
„АРЕНДАР"
— відбуде ся —
ДНЯ 16-го ЛИПНЯ 1916 Р.
в Даймонд гали, коло Ґренд опера ґавз, 13 Поблік Сквер.

ВИСТУПАЮЧІ ОСОБИ:

Іцко, арендар .... Роман Ґіль
Крутарський, писар громадський .... А. Сташків
Яцик, дяк .... Т. Ф.
Богатчук .... Владиш
Павло .... Н. Базилів
Сьвященик .... Петро Ващишин
Палажя .... Антоніна Чайківська
Малажя .... Анна Чайківська
Начальник .... Федор Косопуд
Сура, жена Іцка .... М. Бурий
Шмуль, син Іцка .... Ґренечко

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОД. ПІВ ДО 8-ОЇ ВЕЧЕРОМ.
ЦІНИ МІСЦЬ: 25, 35 і 50 ЦЕНТІВ.
На се представленє запрошує до численної участи
КОМІТЕТ ДЛЯ НЕСЕНЯ ПОМОЧИ РІДНОМУ КРАЄВИ.
82-84

РОЧЕСТЕР, Н. Й.
Українська Громадо!
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 30. ЛИПНЯ С. Р.
— відбуде ся —
ВЕЛИКЕ ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ
в Лейбор Лайсіум гали, 580 Ст. Пол стр.
Початок о годині 2-ій пополудни.

Реферувати будуть бесїдники з рамени Федерації Українців в Злуч. Державах д. МИРОСЛАВ СІЧИНСЬКИЙ і д. МИКОЛА ЦЕГЛИНСЬКИЙ. — На вічу буде співати хор під управою професора МИРОНА КОРИКОРИ.

Запрошуємо всіх місцевих і доокличних Українців і Українок. 82—91

ЗА КОМІТЕТ:
„Укр. Проґресивна Громада", „Укр. Нар. Дім", „Запорожська Січ", „Вільна Україна" і посли першого Українського Сойму.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 367, скликує піврічний мітинґ, на котрий запрошуєть ся всїх членів. Як котрого члена забракне, то тоді він буде підлягати під кару 1 доляра. Мітинґ відбудеть ся в неділю 9. липня, точно о 2-гій годині пополудни при улици Джосеф ч. 170-172. — Н. Перчик, предс.; Д. Антонів, секр.; В. Мельник, кас.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеть ся 9. липня с. р. в гали церковній о годині 2-гій пополудни. Є важні справи до полагодженя. Урядники мають здати справоздане зі свого діловодства. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. Пригадуєть ся честерським Українцям, що то вже послїдний мітинґ, на якім можна буде вступити за половину вступного до У. Н. Союза. Тож приходіть і скористайте з сеї нагоди, бо кошт малий, а користь велика. Не забувайте на день 9. липня! — І. Равлюк, предс; Д. Яворський, секр.; В. Лехуш, кас.

АВОКА, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 326, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітинґ відбудеть ся 9. липня. Всї члени на тім мітинґу мають явити ся. Будеть ся приймати нових членів за половину вступного до Братства і до У. Н. Союза. — Н. Колодій, секр.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

—o—

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірму, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує сід себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони засилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, орблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сїй рубрицї платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую свого батька **АДАМА ЖАТКОВСКОГО**, котрий походить з села Зубів, пов. Теребовля, Гал. Він перебував давнійше в Канаді, а перед шести роками перебував в Пітсбурґу, Па. Хто би про него знав або він сам, нехай зголосить ся до мене на адресу: Caroline Zatkowska. 83 Grand St., Jersey City, N. J. 82-84

Пошукую **ПЕТРА КОТИКА** і **МИКОЛУ КОЗУБА** з Топорівців, Буковина, в важній для них справі. Голоситись до: Stephen Rusnak, 43 Summer Str., Waterbury, Conn. 82

Пошукую брата **ІВАНА ДМИТРІВ** з села Берлоги, пов. Калуш, Гал. Голоситись на адресу: Roman Dmytriw, 232 Ferdinand Street, Detroit, Mich. 82

НА ПРОДАЖ ФОНОҐРАФ з богато гарними рекордами в дуже добрім стані. Коштував $45.00 а властителька продасть його за $15.00. Голоситись до: Mrs. Petrak, Room 1, 98 E. 7th Str., New York, N. Y. 82-94

Др. І. Спіллінґер

Порада і оглядини ДАРОМ.

Застарілі хороби можна вилічити без ужитя затроюючих лікарств при помочи електрики. Рівнож в богато случаях, що давнійше вимагали операції, можна вилічити ся о много луч- ше тим самим способом, без ужитя ножа. 79—

Маю також машину, за помочию котрої можу бачити нутро людського тіла і пізнати причини хороби, а другою машиною можу впровадити струю електричну до тіла і вбити заразливі бактерії, які є причиною всіх недомагань. Та метода лічення є не тілько нешкідливою але і приємною для пацієнта.

Dr. J. SPILLINGER
153 E. 18th St., New York, N. Y.
при стації елеватора 3-ої евенї і субвею.

Години офісові: від 9. рано до 12. пол.,ві второк і пятницю від 9. рано до 7 вечер, в неділю від 9 до 11 рано.

ДЛЯ ВАШИХ НІГ! Ляпісовий олівець усуне Вам зовсім нагнітки, висипку, бородавки, знаки і нарости на скірі. Не потребуєте вже довше терпіти. Потріть тілько тим олівцем а сейчас побачите, як нарости і нагнітки будуть щезати в Ваших таки очах. Бородавки на руках знищить ся в такий самий спосіб. Ціна 50 цнт. з пересилкою. В разі незадоволеня, зверніть його нам, а ми сейчас вішлемо Вам гроші назад. Адресуйте: 67с-

A. P. OWENS, Dept. A., 159 W. 145th St., New York, N. Y.

Його наслідки є незвичайно успішні.

Г. Г. фон Шлікови, одинокому фабрикантови Болгарського Кровного Чаю, котрий удержує зносини з сотками тисяч недужих і дістає кождого дня множество листів з подяками від людий, яким сей з чистих природних частий зроблений лік привернув здоровлє, Катерина Микульчич з Тамрой, В. Ва., надіслала слідуюче письмо:

„Так я, як і мій муж, єсьмо надмірно вдоволені з Вашого Болгарського Кровного Чаю, який є найліпшим зі всіх подібних ліків. Довго би се взяло, коли би я хотїла описати, скілько я натерпілась і кілько ліків я уживала, однак ні один з них не мав таких добрих наслідків як Ваш чай".

Одну велику родинну дозу Болгарського Кровного Чаю, що вистарчить на 5 місяців вишле деnебудь за $1: **Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.**

УВАГА: Наколи хочете дістати посилку зареджістровану, вишліть 10 цнт. більше. (Adv.)

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ ДУЖЕ ВЕСЕЛА ОПЕРЕТА В 3-ОХ ДІЯХ
ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!
написав Антоній Ів. Нагорянський.

Ся книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

НЕ ОБУРЮЙТЕСЬ НА ДІТИЙ КОЛИ ВОНИ ПЛАЧУТЬ.

Ваша дитина не плаче без причини. Се спричинюють корчі, болї жолудка, затверджене і другі дитячі долеглиности як болї при діставаню зубів і ин.

В таких случаях давайте дитині „Kopp's Baby's Friend", лік, яким охоронено житє міліонам дітий за послїдних 40 літ.

„Kopp's Baby's Friend" можна купити за 25 або 50 центів фляшку в кождій аптиці. Коли не можете дістати сей лік в найблизшій аптиці, а аптикар хоче дати Вам натомісць якийсь другий лік, тоді запліть до нас гроші а ми радо обслужимо Ваше замовлене.

KOPP'S BABY'S FRIEND COMPANY,
York, Penna.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,
славний спеціяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ. СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСІЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРИ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д. 40—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи спеціялїста з Відня.

Єслі би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave., (між 17 в 18 ул.)
NEW YORK CITY

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

ЕЛЄКТРИЧНИЙ ПАСОК $2.95.

$2.95

Се є той самий рід пасків, за які лікарі жадають від $15.00 до $20.00. Помагають надзвичайно в хоробах: нервових, ревматизму, серця, недисполиції утроби, болях грудий, нирок, голови, недостаточного круженя крови, хрипки, хоробах жіночих і полових і болю крижий. Міліони сих сильних, змишених, гальванічно електричних пасків вже розпродано по ціні від $15.00 до $20.00, але тепер пораз перший, знижую ціну на $2.95 ТІЛЬКИ, і раджу Вам замовити собі один, скоро, нім европейська війна змусить мене підвисшити ціну. Подумайте о тім! Тілько $2.95 за мужеський або дамський, першої кляси електричний пасок, пересилку (через парсел-пост) оплачуємо самі. Додатково даю до кождого паска, зовсім ДАРОМ МЕДИЧНУ КНИЖКУ яка містить цінні ПРИВАТНІ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ МУЖІВ І ЖІНОК. Гарно оправлена в французьке полотно. Обіймає ПОНАД 1000 СТОРІН, 700 ІЛЮСТРАЦІЙ враз з КОЛЬОРОВАНИМИ ІЛЮСТРАЦІЯМИ З ЖИТЯ, 200 порад в случаях недуг МУЩИН, ЖЕНЩИН і ДІТИЙ. Книжка, без якої не може обійти ся ані родина, ані молодий мущина або женщина, що думають о женячці. Кожда особа повинна знати цілковиту правду полового житя. Тайна порада щодо відзискання житєвої сили в полових зносинах. Відповіди на питаня так, що Ви не потребуєте питати ся о се доктора. Познакомить Вас з тайною супружеского житя і научить Вас, як жити будучи. Вже звиш 2.700.000 примірників сеї книжки видруковано для людий. Не зволікайте, позаяк замовлення за сею книжкою є дуже великі. Пришліть 30 цнт. спеціяльно на ОПЛАТУ ПЕРЕСИЛКИ ТІЛЬКИ, або $3.25 на обидва замовлення, книжку і електричний пасок. Адресуйте: 79с—

A. P. OWENS, Dept. E., 159 W. 145th St., New York, N. Y.

ВИНАХІДЧИКИ!

Коли хочете дістати інформації в який спосіб

ОСЯГНУТИ ЗАБЕЗПЕЧЕНЄ

ВАШИХ ВИНАХОДІВ,

то пишіть на понизшу адресу у своїй рідній мові а дістанете сейчас совісну пораду ТАКОЖ У ВАШІЙ МОВІ.

На жадане висилаємо даром книжочки з описами. 67с-

A. M. WILSON
311 VICTOR BLDG., WASHINGTON, D. C.

500 ДЕШЕВИХ ФАРМ НА ПРОДАЖ

В СТЕЙТАХ
ОГАЙО, ПЕНСИЛЬВЕНІЯ, МІШІҐЕН І ТЕНЕСІ,

ПОСЕРЕД ВЕЛИКИХ МІСТ ЯК КЛІВЛЕНД, ІРІ, ЙОНГСТАВН І ПІТСБУРГ. ЗЕМЛЯ НЕЧИЩЕНА ВІД $4 ЗА АКЕР І ВИСШЕ, ДО 10 ЛІТ СПЛАТИ. КОШТА ПОДОРОЖИ ЗВЕРТАЄМО. ПИШІТЬ ПО НОВИЙ КАТАЛЬОҐ ДО: 72с84

R. T. HURDLE LAND COMPANY,
3349 E. 55th St., Cleveland, Ohio.

ОДИНОКА ШКОЛА АВТОМОБІЛЕВА,

в якій учать після найновійшої методи у Вашій рідній мові. В чотирох тижнях станете вправним механіком і будете могли кермувати автомобілем, направляти і обзнакомитесь з механізмом ріжнородних машин. Се заняте є найбільше поплатне. Ціна за курс науки $15.00. Лайсенси запевнені. Наука в дни і вечерами. Голосіть ся або пишіть до: 88-

INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILES.
147 E. 40th St., New York
Інструктор: Павло Гульо.

ПАВЛО КЕЛИЧАВА
МУЗИКАНТ І ДИРИГЕНТ.

Достарчає музики на концерти, представленя, балі, пікніки, походи і весіля. — Дає лекції на всіх інструментах — смичкових і дутих. — Адреса:

P. KELECHAWA,
138 Morris St., 67 Greene St., Jersey City, N. J. 40с-

Друкарня „Свободи"

виконує

СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ.

НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.

КНИЖОЧКИ КОЛЄКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.

СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Вп. Урядники Відділів У Н. Союза повинні звертати ся з всякими друками до друкарні „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВОЛОСЄ

відросте Вам назад через застосоване наукової методи, ДЛЯ МУЩИН І ЖЕНЩИН БЕЗПЛАТНО

Чи Вам випадає волосє? Чи ви посивіли зі старости? Чи вони занечищені і липкі? Чи маєте порхи і чи свербить Вас скіра? Чи Ви є лисі, чи доперва починаєте лисіти?

Коли Ви терпите котру з вимінених недуг, то не зволікайте, але старайтесь запобічи сему. І замовіть собі ілюстровану книжку в руській мові під заг.:

„ПРАВДА О ВОЛОСЮ",

яку написав один з европейських спеціялістів. Ся книга обнимає слідуючі розділи:

Чудеса з волосєм. Будова волося і тімени. Причина випаданя волося і лисеня. Як забезпечити здоровий і гарний поріст волося. Спосіб, яким можна відзискати волося в 6-ох тижнях. Сиве волосє. Борода. Письма з признанями вдоволених пацієнтів.

До лїченя. Третий тиждень. Шестий тиждень.

БЕЗПЛАТНА КУРАЦІЯ.

Упевняємо Вас, що наш власний лік знаменитий: Кальвакура запобігає випаданю волося, нищить порхи і усуває свербленє скіри, змінює і спричинює новий поріст волося. За 10 центів сріблом або почтовими марками, вишлемо Вам долярової лік КАЛЬВАКУРА № 1 враз з висше згаданою книжкою: ПРАВДА О ВОЛОСЮ. Витніть се оголошене і зашліть до нас враз з своєю докладною адресою, залучаючи 10 центів до: UNION LABORATORY, Box 501, Union, N. Y. 77с-

UNION LABORATORY,
Box 501, UNION, N. Y.

Залучаю 10 цнт. на пересилку і прошу вислати мені сейчас Вашу долярову КАЛЬВАКУРУ № 1. І Вашу книжку: „Правда о волосю".

(Долучіть се до Вашого замовленя).

Читайте українські книжки і газети бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

Найбільший, найлучший і найстарший словенський головний склад крайових і імпортованих напоїв в Америці.

	ЦІНА ЗА ҐАЛЬОН.		
Червона житнівка,	$2.00,	$2.50,	$3.00
Біла житнівка,	2.00,	2.50,	3.00
Червоний рум,	2.00,	2.50,	3.00
Джін (Боровичка)	2.00,	2.50,	3.00
Боровичка імпорт.,	4.50,	5.00,	6.00
Сливовиця,	2.00,	2.50,	3.00
Сливовиця імпорт.,	4.50,	5.00,	6.00
Росоликовка (Кімель)	2.00,	2.50,	3.00
Терпкиця,	2.00,	2.50,	3.00
Анижівка	2.00,	2.50,	3.00
Розоліс,	2.00,	2.50,	3.00
Спіритус,	3.00,	3.50,	4.00
Вина оґнїйні	1.00	1.25.	
Вина каліфорнійські,	1.50	2.00.	

Зарубове пемічниче гірке вино 4 бутельки за $2.75, 6 бутельок $4.25, а 12 бутельок $8.00.

Пишіть за нашим гарним і великим словенським цінником напоїв. Оплачуємо експрес або фрейт від замовлень на $5.00 або висше. Особлившу увагу звертаємо на замовлення весільні, на хрестини і забави. Гарні листи з копертами, пуґарці, стінні календарі і корнотніе висилаємо даром на жадане разом з замовленєм.

Гроші засилайте наперед моні-ордером або в реджістрованім листі. 25с—

C. F. ZARUBA & CO.,
318 Third Ave., (D. Sv.)
PITTSBURGH, PA.

ПРАВДИВЕ СРЕДСТВО ПРОТИ НЕДУГ ВОЛОСЯ.

Без згляду на се, що Ви уживали і які були наслідки лїченя, є надія на цілковите усунене всяких долеглиностий. Наше средство „Дермафуга Тоник" перевисшає всякі подібні средства. Тому слушно зовуть „Дермафуґу" побідником недуг волося: воно чистить скіру і змінцює поріст волося. Знаменитї наслідки. осягаєсь вже по ужитю першої фляшки. Пришліть нам Ваше імя і адресу враз з 10 цнт. гришми або одноцентовими почтовими стемпсами а ми вишлемо Вам значну дозу сего чудового средства і книжку під заг. „Красне Волося", у Вашій рідній мові. Коли ми бачимо, скільки мущин і жінок занедбує своє волосє, то й не дивно, що недуги волося не належать до виїмків, але ширить ся між загалом. Щоби запобічи випаданю волося і позбутись всяких прикростий на будуче, належить уживати „Дермафуґу". Се є знаменнте средство. Адресуйте:

ARGIL SPECIALTIES CO.,
Dept. 55,
Box 37, Philadelphia, Pa. 79с88

DR. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 58th Street, NEW YORK, N. Y.
Межи 1st Ave. і Ave. A.

СТАРОКРАЄВИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЛІКАР

Лічить успішно всї жолудкові недуги легких, нирок і всї другі внутр.ши недуги. Лічить пацючи і секретні недуги мущин і женщин. З великим успіхом лічить ревматизм, рани на ногах, лишаї, всї скірні хороби, як також дитячі недуги. Лікар говорить по українськи і сам вироблює ліки.

Офіс отвортний від 9. рано до 8. вечером, як також в неділї і сьвята. Хто не може приїхати нехай пише до нас. 79—

$5 ЛЕКЦІЇ ЇЗДИ АВТОМОБІЛЕМ $5

NEW-YORK AUTO SCHOOL

Не оставайте без роботи, коли Ви можете заробити $25 до $35 тижнево ставши шофером. 41—

Ми научимо Вас на шофера у Вашій рідній мові в трох тижнях, в день або вечерами, за малою оплатою — $5. Всї наші студенти мають добрі посади. Продаємо також нові і ужиті автомобілї.

NEW YORK AUTO SCHOOL,
302 E. 14th St., близько 2-ої Аве.,
New York City.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН
СПЕЦІЯЛІСТ ВСІХ СЕКРЕТНИХ (ПОЛОВИХ) НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

урядує від 9-ої год. рано до 9-ої вечером.

При лїченю уживає електричних машин X-RAY. 79-

Dr. C. M. KAUFMAN,
111 7th Street, New York, N. Y.

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА
ДЛЯ ПОЛОВО ОСЛАБЛЕНИХ МУЩИН.

Потребуєте післати нам тілько 50 цнт.

Ослаблені полово мущини, як також і ті, що вилічуть ся зовсїм і раз на все через ужитє средства „НОВО". Є се, так сказати-б, чудове средство, яке вилічило вже тисячі хорих полово мущин. Наколи Ви є полово хорі, наколи докучає Вам нервове зісслабленє, коли утратились мужеську силу, коли маєте меланхолію, зимні руки і ноги, біль голови, затверджене, діспепсію, хоробу нирок або пузиря мочевого, неприємні сни, страх по- казати ся перед людьми, а навіть ті гірш болїть, вилічите ся при помочи средства „НОВО". Средство се зробить Вас з- ну бистрими, веселими і щасливими, які будете мати ласку уживати всіх приємностий житя. Щоби Вас о тім переконати, що „НОВО" средство справді се зробить, вишлемо Вам ДАРОМ запас сего средства, що вистарчить на 15 днів, наколи пришлете нам свою адресу і назвиско, як також 50 цнт. в почтових марках або в готівці, на оплачене пересилки і опакованя. Просимо звернути увагу на се, що се не є мала пачка на пробу, але цілковитий запас, що вистарчить на 15 днів і який дуже часто спричинює вилічене. Офертa та є важна тілько на ограничений час. Вишліть проте до нас безпроволочно і спімніть, в якій часописи читались се оголошенє, а ми вишлемо Вам сейчас вище згаданий запас. 73с82

NOVO COMPANY,
Dept. 27, Box 4000, Philadelphia, Pa.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР В НЮ ЙОРКУ.

Чому я оголошуюсь в сїй часописи?

Тому, щоби наших людий охоронити перед шкідними непрактичними лікарями, які шумно оголошують себе в часописях.

Я є Українцем і говорю сею мовою.

Я лічу медично і хірургічно недуги як: слабости ушей, носа, горла, легких, серця, жолудка, нирок, вилкий шкірні, нервові слабости, пропуклину, гемороїди і секретні недуги мущин і полові женщин.

Мій офіс є заосмотрений у всі найновійші і найкоштовнійші апарати, потрібні до ореченя недуг і до курацій.

Удїлюю охотно відповідий на всякі запити кождому, хто до мене згодесить ся або напише. Кождий Українець повинен в потребі голосить ся лише до мене, а я радо уділю правдивої помочи. 73-85

Dr. JOHN SMITH, Jr.,
СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРГ
327 E. 17 ST., NEW YORK, N. Y.

Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділї і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни. — Телефон: Stuyvesant 4493.

ФОТОҐРАФІЇ ГУРДУСА

є узнані за найліпші і за найкрасші в цілій околици! Нема майже української хати на Украї де фотографії не були би виготовлені у Гурдуса. Не дайтесь зводити всяким агентам, які ходять по домах і збирають замовленя для лихих фотографів, але звертайтесь впрост до Вашого старого артиста-фотографа.

ВСІ ІДЕМО ДО ГУРДУСА

P. HURDUS,
644 Manhattan Ave., Brooklyn, N. Y.
Відділ находить ся також: 58с—
77 Newark Ave., Jersey City, N. J.

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР

з довголітною практикою переповаджує всілякі справи цивільні та карні з найліпшими вислідами. Годинн урядові: від 9-ої рано до 6-ої вечер

JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 516, New York, N. Y.
Адреса:

Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евеню, L стація від 7-ої до 10-ої вечер. 53—

Перед ужитєм. По ужитю.

ПОЗІР! НОВІСТЬ! Тисячі дівчат, женщин, молодиць і мущин завидують свою повну, гладку і румяну церу „КРЕМОВИ МОЛОДОСТИ" а особливо вилічене зморщків, веснянок, знаків по віспі, прищів, чиряків, лишаїв, луплення шкіри, червоности твари і носа, відмороженя ух і всіх прочих нечистостий і недуг шкіри, лиця, рук, шиї і кождого члена тіла. ГАРАНТУЄМО, що хто тільки ужие сего чудесного средства, мусить ся позбути сих страшних долеглевостий. Ціна слоїка разом з пересилкою лише ОДНОГО ДОЛЯРА. 73—

D. WROBLEWSKI Co., 196 E. 4th St., Dept. 50, New York, N. Y.

ПОЗІР! ВЕЛИКА ВІЙНА ВИГРАНА! Наколи Тебе твоя праця не вдоволяє, хочеш замінити свої посліости на ліпші і кориснійші або желаєш посідати фарму, льоти або дім при містї, фабриках, школах, церквах, на виплат як Тобі буде вигідно, єсли бажаєш заробляти стало від $2.50 до $5.00 денно, то не зволїкай. Витни сей цінний купон і зараз надсилай нам з точною своєю адресою. Перші до конкурсу одержать ДАРОМ одну парцелю яко премією. Пишіть до: 73-85

LINCOLN CO.
309 Broadway, Dept. 2, Siute 210, New York, N. Y.

КОНЕЦЬ ДІЛО ХВАЛИТЬ.

ВИТРЕВАЛІСТЬ Є САМЕ ТАК ВАЖНОЮ У МАШИН ДО ПИСАНЯ ЯК І У БІГЦЇВ.

Богато бігців при розпочатю бігу, здаєсь, подужає своїх суперників, однак по хвили остає на задах.

Саме те діє́сь із машиною до писаня. Деякі з них віддають добру услугу в початках, але по довгім ужитю, зуживають ся і не віддають бажаної праці чисто.

На машині до писаня виробу **L. C. Smith & Bros.** можна писати безнерервно як найдовші письма, а мимо сего вона не зрушить ся і можна її сейчас ужити до дальшого писаня. Причиною її тривкости є се, що всі рухомі части машини осаджені на сталевих кульках. 56с97

Тягле уживане чинить машину рівнійшою в бігу і тому вона є однакою так на початку як і при кінці роботи.

Пишіть по каталоги:
Silent (8-7-6-3) або **Standard** (6-5-4-3) Модель.

L. C. SMITH & BROS. TYPEWRITER COMPANY
Фабрика і офіси: Syracuse, N. Y.
Філії у всіх більших містах.

311 Broadway
NEW YORK CITY

Broad & Market Streets, NEWARK, N. J

ВИНАХІДНИКИ!

КОЛИ МАЄТЕ ЯКІ ДОБРІ ВИНАХОДИ, ПРИШЛІТЬ ЇХ НАМ ДО ОПАТЕНТОВАНЯ.
БЕЗПЛАТНО УДІЛЯЄМО ПОРАДИ І ВКАЗІВКИ В ОПРАВАХ ПАТЕНТОВИХ.
ДАРОМ ДІСТАНЕ КОЖДИЙ КНИЖОЧКУ ПРО ВИНАХОДИ „ДОРОГА ДО ЩАСТЯ І БОГАТСТВА".
ГРОШІ ЗВЕРТАЄМО ПІСЛЯ УГОДИ НА ПИСЬМІ, НАКОЛИ ПАТЕНТ ЗІСТАВ БИ ВІДКИНЕНИЙ.
ПОМАГАЄМО ВІДПРОДУВАТИ ОПАТЕНТОВАНІ ВИНАХОДИ, РУЧИМО ЗА ДИСКРЕЦІЮ ДО $10,000.
AMERICAN EUROPEAN PATENT OFFICES, 309 Broadway, New York, N. Y.